

Wyrok z dnia 28 sierpnia 1997 r.
II UKN 254/97

Pominięcie przez sąd orzekający przepisów uznanych przez Trybunał Konstytucyjny za niekonstytucyjne nie może być traktowane jako naruszenie prawa materialnego i nie stanowi w związku z tym usprawiedliwionej podstawy kasacyjnej.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 1997 r. sprawy z wniosku Józefa J. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w R. o waloryzację emerytury, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 stycznia 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 2 lipca 1996 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach-Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku, oddalił odwołanie wnioskodawcy Józefa J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w R. z dnia 30 maja 1996 r. odmawiającej ubezpieczonemu waloryzacji emerytury górniczej za IV kwartał 1995 r. Zdaniem Sądu, art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) przewidujący okresową waloryzację świadczeń, nie ma zastosowania w roku 1996, stosownie do art. 17² przyjętego ustawą z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 138, poz. 681). W roku 1996 przewidziana została przez powyższą ustawę tylko jedna waloryzacja, a zatem brak podstaw do uwzględnienia odwołania.

W wyniku apelacji wnioskodawcy Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego i "przyznał ubezpieczonemu prawo do waloryzacji górniczej emerytury za czwarty kwartał 1995 r." (wyrok z dnia 15 stycznia 1997 r. [...]). W ocenie Sądu Apelacyjnego trafny jest zarzut wnioskodawcy, że skoro w IV kwartale 1995 r. przeciętne wynagrodzenie wzrosło w stosunku do takiego wynagrodzenia w III kwartale o 17,4%, to powinna nastąpić waloryzacja świadczenia zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent. Ustawa z dnia 29 września 1995 r. określa zasady waloryzacji świadczeń w 1996 r. Nieprzeprowadzenie waloryzacji za IV kwartał 1995 r. narusza prawo. Potwierdza to także orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lipca 1996 r.

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją organ rentowy i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 17¹ i 17² ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent "poprzez ustalenie, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do waloryzacji emerytury za IV kwartał 1995 r. podczas gdy powołany art. 17¹ nakazywał przeprowadzenie waloryzacji w dniu 31.08.1996 r....", a więc "wyrok Sądu wydany został bez podstawy prawnej". Zdaniem skarżącego podstawę prawną do waloryzacji za IV kwartał 1995 r. stanowi ustawa z dnia 7 lutego 1997 r. o waloryzacji za IV kwartał 1995 r. niektórych emerytur i rent (Dz. U. Nr 15, poz. 84), która nakazuje przeprowadzenie tej waloryzacji w

miesiącu lipcu 1997 r. z wyrównaniem od dnia 1 września 1996 r. wraz z odsetkami. Podnosząc to skarżący wniósł "o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i orzeczenie co do istoty sprawy".

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie zauważyć należy, że w myśl art. 316 § 1 KPC sąd wydaje wyrok biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, co oznacza kierowanie się ustalonymi faktami i prawem obowiązującym w chwili zamknięcia rozprawy. Zasada ta dotyczy nie tylko postępowania przed sądem pierwszej instancji, ale także przed sądem (rozpoznającym apelację) - art. 391 KPC i przed Sądem Najwyższym (jako sądem kasacyjnym) - art. 393¹⁹ KPC.

W tych okolicznościach zarzut kasacji, iż zaskarżony wyrok wydany został bez podstawy prawnej nie jest trafny. W chwili rozstrzygnięcia o zasadności kasacji obowiązywała już ustawa z dnia 7 lutego 1997 r. o waloryzacji za IV kwartał 1995 r. niektórych emerytur i rent (Dz. U. Nr 15, poz. 84), która ma zastosowanie do świadczeń emerytalno-rentowych objętych od dnia 1 września 1996 r. waloryzacją na podstawie art. 17¹ ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent... Ustawa ta jest rezultatem przyjęcia przez Sejm orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lipca 1996 r., K 8/96. W orzeczeniu tym Trybunał stwierdził, że "art. 17² ustawy z dnia 17 października 1991 r. (...) dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1995 r. (...) rozumiany jako pozbawiający emerytów i rencistów waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych za IV kwartał 1995 r. jest - w zakresie, w jakim wyłącza stosowanie w I kwartale 1996 r. art. 17 powołanej ustawy z dnia 17 października 1991 r. - niezgodny z art. 1 i 70 ust. 2 pkt 1 Przepisów Konstytucyjnych utrzymanych w mocy na podstawie art. 77 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 84, poz. 426 ze zm.) przez to, że nie ustanawiając żadnego mechanizmu waloryzacji świadczeń (...) narusza istotę prawa do waloryzacji emerytur i rent, zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasadą sprawiedliwości społecznej (...)". Podstawą tego orzeczenia było stwierdzenie, że w IV kwartale 1995 r. obowiązywał art. 17 ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, który przewidywał okresową waloryzację świadczeń, jeżeli wskaźnik wzrostu kwoty przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do kwoty wynagrodzenia w kwartale, w którym została ostatnio przeprowadzona waloryzacja, wynosi co najmniej 110%. Warunek ten został spełniony. Realizacja podwyżki świadczeń wynikającej z tej waloryzacji powinna nastąpić w marcu 1996 r. Ustawa z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent wprowadziła w art. 1 pkt 4 odstępstwo od wyżej wskazanego mechanizmu waloryzacji wynagrodzeniowej na rzecz waloryzacji cenowej (art. 17¹ ustawy o rewaloryzacji...), a art. 17² ustawy o rewaloryzacji po zmianie, uchylił stosowanie dotychczasowych zasad na rzecz nowych sformułowanych w art. 17¹. Regulacja ta jednak stosowana do IV kwartału 1995 r. i pozbawiająca emerytów i rencistów waloryzacji na okres kwartału "stanowi naruszenie istoty prawa do ubezpieczenia społecznego...".

Orzekając o roszczeniu wnioskodawcy, Sąd Apelacyjny kierował się przedstawionym wyżej orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, a formułując sentencję wyroku przyznał ubezpieczonemu prawo do waloryzacji świadczenia za IV kwartał 1995 r. nie przesądzając jednak sposobu waloryzacji. Pominięcie przez sąd orzekający przepisów, które zostały uznane za niekonstytucyjne przez Trybunał Konstytucyjny nie może być traktowane jako naruszenie prawa materialnego i nie stanowi w związku z tym usprawiedliwionej podstawy kasacji. Z tych przyczyn oraz wobec obowiązywania w chwili rozpoznawania kasacji

przytoczonej wyżej ustawy z dnia 7 lutego 1997 r., należało oddalić kasację i orzec jak w sentencji na podstawie art. 393¹² KPC.

=====